

PM

*Miljö- och hälso-
skyddsnämndens
ansvarsutövande 2018*

Botkyrka kommun

*Tobias Björn
Ebba Lind
Cornelia Pethrus
Isabelle Panasco*

Mars 2019

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Insamling av grunddokumentation
- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Nämndens årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattad bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett strukturerat system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar miljö- och hälsoskyddsnämndens samlade verksamhetsområde. Vi konstaterar dock att det i varierande grad finns måttsatta målnivåer för 2018, vilket vi bedömer vara en brist.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 173 tkr, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats, och överskottet innebär ett mindre prognosfel.

Vidare noteras att nämnden, till skillnad från föregående år, nu har utvecklat nämndspecifika internkontrollmoment, vilket är positivt. Vi bedömer att verksamhetsspecifika kontrollmoment bör utvecklas vidare och att bristerna i årets kontroller bör åtgärdas och beaktas.

Vår bedömning är ändå att nämnden i allt väsentligt vidtagit åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att redovisat resultat i allt väsentligt är förenligt med fastställda mål.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 173 tkr, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats. I årsredovisningen framgår att nämnden har gått med ett överskott på grund av lägre arvodeskostnader.

Av årsredovisningen framkommer även att nämnden under året fick beviljat att överföra 314 tkr för att färdigställa miljöprogrammet. De är nu inlagda i budget för 2018 vilket framgår av protokoll för juli 2018. Vidare framgår det i delårsrapport 2 att ombudgetering av 314 tkr för försenat arbete med miljöprogrammet har beviljats. Det innebär att nettobudget för 2018 utökas med 314 tkr jämfört med av fullmäktige antagen budget för 2018.

Sammantaget bedömer vi att orsakerna till budgetavvikelsen kommenteras på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Nettobudget	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2018	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
	18,1	+/- 0	+/- 0	+0,17	0,9	0,9

Granskningen av miljö- och hälsoskyddsnämndens protokoll visar att protokollförd uppföljning av ekonomin har skett fem gånger under året. Utöver redovisningen av delårsrapporterna presenterades tre ekonomiska uppföljningar, en per mars 2018, en per juni 2018 och en per oktober 2018. I samtliga ekonomiska uppföljningar angavs att miljö- och hälsoskyddsnämnden prognostiserades att hålla budget. Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling. Vi bedömer att rapporteringsfrekvensen är tillräcklig.

Den faktiska budgetavvikelsen för 2018 om 173 tkr medför ett mindre prognosfel. Prognossäkerheten bedöms därför vara tillfredsställande.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

Genomförd granskning visar att protokollförd uppföljning av verksamhetens utveckling och uppföljning av de åtaganden och mål som nämnden formulerade i ”Mål och internbudget 2018” har genomförts två gånger under året, vid delårsrapport 1 och delårsrapport 2.

Nämnden redovisar i sin årsredovisning bidraget till de kommunövergripande målområdena via nämndmål och indikatorer utifrån den så kallade trafikljusmodellen. En genomgång av verksamhetsuppföljningen visar dock att några av de mätbara målen/indikatorerna saknar ett måltal och det finns heller ingen beskrivning till varför det saknas för 2018. Däremot anges 2018 års utfall och en bedömning om målet är uppfyllt eller inte.

Nämndens egen uppföljning visar att bidraget till måluppfyllelsen är god inom majoriteten av de uppsatta målen och åtagandena. Ett av de mål som nämnden angivit är inte uppfyllt och fyra mål är påbörjade, resterande anses vara uppfyllda. Vi noterar att det inte görs en bedömning av målområde/process.

Vidare framkommer av miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträdesprotokoll att nämnden har uppfyllt samtliga tre uppdrag som beslutades från kommunfullmäktige och som angavs i ”Budget 2017 med flerårsplan 2018-2020”.

Vi kan konstatera att åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. Vi konstaterar dock att det i varierande grad finns måttsatta målnivåer för 2018, vilket vi bedömer vara en brist.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål- och kvalitetsarbete

Som tidigare nämnts finns i nämndens årsredovisning en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen för året och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

Vidare framgår av årsredovisningen att efter att nämndens reglemente ändrats med ett utökat ansvar för tobakslagen har miljöenheten arbetat med tillsyn av tobak. Miljöenheten fick också möjligheten att, tillsammans med polis och andra myndigheter, delta i projektet

X-ray. Projektet går ut på att flera myndigheter tillsammans ska bryta sönder skuggsamhället som har skapats. Detta projekt uppges ha gått bra och har nu spridit sig i Stockholmsområdet.

Ytterligare framgår att nämnden inte klarade tillsynsuppdraget fullt ut med utgångspunkt från tillsynsplanen- miljö och hälsoskydd. Detta beror bland annat på en glödbland som startade under mars månad och som krävde mycket resurser från tillsynsteamet men även på flera oplanerade akuta insatser. Uppdatering av klimatstrategin blev klar 2018. Nuvarande avfallsplan sträcker sig fram till 2020 och är gemensam för de fem ägarkommunerna. Arbetet med att ta fram en ny gemensam avfallsplan för perioden 2020-2030 startade 2017 och pågår fortfarande. Sommaren 2018 skickades remissen på nya avfallsplanen ut till ägarkommunerna och nu pågår arbetet med de inkomna remissvaren. I slutet av mars räknar man med att presentera resultatet för styrgruppen.

Fem mått/nyckeltal som följs över tid: antal inspektioner miljöbalken, antal inspektioner livsmedelslagen, antal inspektioner folköl, tobak, läkemedel, antal klasser med Fältbussen samt antal elever med Fältbussen.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i avsnitt för verksamhetsmässigt resultat.

2.3.2. Intern kontroll

Enligt kommunallagen (2017:725) är det nämnden som har det formella ansvaret för den interna kontrollen och de förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden antog i januari 2018 en plan för intern kontroll för 2018 tillsammans med samhällsbyggnadsnämnden. Vidare framkommer att arbetet med internkontrollen ska genomföras i projekt för att skapa ökad delaktighet och lärande hos de berörda funktionerna inom förvaltningen. För att säkerställa nämndens mål finansiellt och verksamhetsmässigt är internkontrollen uppbyggd utefter ett årshjul enligt ett GANTT-schema där samtliga aktiviteter och dess status framgår.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i sin internkontrollplan för 2018 beaktat 6 av 14 föreslagna kontrollmoment i den kommunövergripande planen för internkontroll som fastställs av kommunstyrelsen. Följande kontrollmoment har antagits 2, 3, 4, 8, 10 och 14 dock framgår att nämnden kommer rapportera alla 14 kontrollmoment. Kommunledningsförvaltningen uppmanar respektive förvaltning att ta in samtliga 14 kontrollmoment i nämndens internkontrollplan.

Det framgår av protokoll från mars att Miljöenheten har utfört en riskanalys och kommer att arbeta systematiskt med internkontrollen som kommer från kommunstyrelsen i projektform. Därutöver har miljö- och hälsoskyddsnämnden kompletterat om ytterligare två kontrollmoment vilka avser delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN och delegations- och beslutskvalitetssäkring. Vi har inte noterat någon riskanalys.

Uppföljningen av internkontrollplanen skulle rapporteras vid nämndens sammanträde i mars 2019. Uppföljningen visar att områden där miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett gott resultat (grön) för nio kontrollpunkter: korthantering, statsbidrag och övriga bidrag, delegationsordning myndighetsutövning enskild (MHN), delegations- och beslutskvalitets-

säkring (MHN), rekrytering/lagefterlevnad, löneprocess och attest, arbetsmiljö, upphandlingsform och ramavtal. Vidare konstateras i uppföljningen att det finns utvecklingsområden (gul) inom sex kontrollpunkter: representation, informationssäkerhet, personuppgiftsförteckning, introduktion, rehabilitering, ramavtal med rangordning inte följs fullt ut och inte är förankrade i verksamheterna. En kontrollpunkt bedöms vara mindre bra (röd): direktupphandling. Vidare noterar vi att samhällsbyggnadsnämnden har en delrapportering av beslutade kontrollpunkter för internkontrollen under året innan slutrapportering vid bokslut. Det gör inte miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Sammantaget kan vi konstatera är miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med intern kontroll till viss del tillfredsställande. Vi har inte tagit del av någon risk- och väsentlighetsanalys.

2.3.3. Övriga frågor

Under denna rubrik diskuterades betydelsefulla händelser under 2018. Bland annat har en kampanj med syfte att skapa en giftfri miljö för kommunens barn och unga genomförts. Under 2018 har det vidtagits åtgärder inom bland annat tillsyn och skötsel av naturreservatet, skötsel såsom stängsling samt två nya leder har röjts och markerats. Detta arbete har bedrivits utifrån naturvårdsprogrammet (Botkyrkas Gröna världen). Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tagit fram ett program för mikro- och makroplaster efter uppdrag från fullmäktige. Kommunstyrelsen beslutade att skicka programmet på remiss till samtliga nämnder. Remissvaren håller på att sammanställas på miljö- och hälsoskyddsnämnden och resultatet kommer att rapporteras till kommunstyrelsen under början av 2019. Programmet visar på utsläppsmängder och källor till spridning av mikroplaster till miljön. Programmet ska föreslå hur man kan minska spridningen av plastpartiklar genom upphandling, dagvattenrening och minskad nedskräpning. Vidare har kommunens samarbete med EON möjliggjort att det har etablerats ytterligare en biogaspump i kommunen.

2.4. Framtidsperspektiv

Under denna punkt har, i samband med revisionens träff med nämnden, diskussioner förts kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- Digitalisering av miljö- och hälsoprocessen
- Processarbetet – effektiviserade arbetsätt
- Öka tillgängligheten i kommunens natur och miljö

För ytterligare information kring framtidsperspektivet hänvisas till nämndens omvärldsanalys.